

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΛΟΥΚΑΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ.

Αριθ. 15. **Ο**ΤΑΝ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι,
βλέποντες, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δέχεται
τοὺς τελώνας καὶ ἀμαρτωλούς, καὶ με-
τ' αὐτῶν συναναστρέφεται καὶ συνεσθίει, ἐ-
γόργυζον κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, « Οὗτος
2. » ἀμαρτωλούς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει
» φιλοτοῖς», τότε ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, ἀ-
νοίξας τὸν θησαυρὸν τῶν παραβολικῶν αὐ-
τοῦ λόγων, ἀπήγνησεν εἰς τὸν ἄδικον αὐ-
τῶν γοργυσμόν, καὶ ἔφραξε τὰ ἀπύλωτα αὐ-

τῶν στόματα. Εἶπε δὲ πρῶτον πρὸς αὐτοὺς
τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ ποιμένος διὰ τὴν εὑρε-
σιν τοῦ ἀπολωλότος αὐτοῦ προβάτου καὶ
τὴν χαρὰν τῆς γυναικός, ὅταν ἐὗρε τὴν
ἀπολεσθεῖσαν δραχμὴν αὐτῆς, ἐπιβεβαίω-
σας, ὅτι καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ οἱ ἄγγελοι
χαιρούσιν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ τοῦ ἀμαρτωλοῦ.
ἐπειτα ἔξεφώνησε καὶ τὴν θαυμασίαν πα-
ραβολὴν τοῦ σήμερον ἀναγνωσθέντος εὐαγ-
γελίου. Διὶ αὐτῆς δὲ ὁ φιλανθρωπότατος

Ίησοῦς τρία πράγματα παρέστησεν ἡμῖν, τὴν κατάστασιν τοῦ ἀμαρτωλοῦ, τῆς μετανοίας καὶ ἔξομολογήσεως τὸν κανόνα, καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας αὗτοῦ τὸ μέγεθος. Ταῦτα δὲ καταληπτὰ ἡμῖν γίνονται, ἐὰν προσηλώσωμεν τὸν νοῦν εἰς τὴν ἔξήγησιν τῶν σήμερον ἀναγνωσθέντων παραβολικῶν λόγων.

^{Ανα. 15.} ^{11.} Εἶπεν δὲ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἐνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς· καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.

Εἰς πολλὰ μέρη, τῶν ἀγίων γραφῶν ὁ θεὸς ἑαυτὸν μὲν ὀνομάζει ἄνθρωπον, ἵνα δεῖξῃ δῆτην ἔχει πρὸς ἡμᾶς φιλανθρωπίαν, τοὺς δὲ ἄνθρωπους οὐ μόνον τοὺς δικαίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀμαρτωλούς καλεῖ. Ήνίοντος « Υἱοὺς ἐγέννησα, λέγει, καὶ ὑψώσα, αὐτοὶ δέ με ἥβετησαν ». Οἱ ἄνθρωποι οὖν, ὁ ἔχων τοὺς δύο υἱούς, ἐστὶν αὐτὸς ὁ φιλάνθρωπος θεός, οἵ δὲ δύο υἱοί αὐτοῦ εἰσιν οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἀμαρτωλοί· νεώτερον δὲ λέγει τὸν ἀμαρτωλόν, ἐπειδὴ ἡ ἀμαρτία ἐστὶ νεωτέρα τῆς δικαιοσύνης, ἥγουν τῆς ἀρετῆς. Οἱ ἄνθρωποι πρῶτον ὑπῆρχε δίκαιος καὶ ἐνάρετος, ἐπειτα διὰ τῆς συμβούλης τοῦ ὄφεως ἐγένετο πονηρός καὶ ἀμαρτωλός· διὸ παλαιοτέρα μὲν ἐστιν ἡ ἀρετή, νεωτέρα δὲ ἡ κακία· πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ πατεῖται ἀσύνετά εἰσι τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὰ ἔργα, γεροντικὰ δὲ καὶ φρόνιμα τῶν δικαίων τὰ κατορθώματα, διὰ τοῦτο ὁ μὲν

^{13.} πρεσβύτερος υἱὸς σημαίνει τοὺς δικαίους, ὁ δὲ νεώτερος τοὺς ἀμαρτωλούς. Τί δὲ ἄρα γέ ἐστι « Τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας », ὅπερ ἔξήγησεν ὁ νεώτερος υἱὸς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ; Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἐστὶ τὸ λογικὸν καὶ αὐτεξόύσιον, τινὲς δὲ τὰ τοῦ θεοῦ ἀγαθά, ὁ δύρανός, ἡ γῆ, ἡ θάλασσα, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι ἐστὶν ὁ φυσικὸς καὶ ὁ γραπτὸς νόμος· ἐπειδὴ δὲ κατωτέρω λέγει, ὅτι οὗτος ὁ νεώτερος υἱὸς « διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν ^{Ανα. 15.} » αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως », φανερόν ἐστιν, ὅτι « Τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας » σημαίνει τὰ κτήματα, τὰ χοήματα, τὴν δόξαν, ἐπειδὲ καὶ τὰ φυσικὰ ἀγαθά, τὴν ὑγείαν, τὴν διάκρισιν, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν εἰς τὰ ἀγαθὰν διάθεσιν. Τούτων οὖν τῶν ἀγαθῶν τὸ ἐπιβάλλον μέρος ἔξήγησε καὶ ἔλαβεν διστοιχος παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, διότι ὁ θεὸς διὰ τὴν ἀπειρον αὐτοῦ ἀγαθότητα δίδωσι τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐπίσης εἰς δικαίους καὶ ἀμαρτωλούς· « Τὸν ήλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρούς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους ». Ἐπειδὴ δὲ τῶν δικαίων καὶ ἀμαρτωλῶν διάφορά εἰσι καὶ τὰ ἥθη, καὶ τὸ πολίτευμα. Καὶ αἱ πράξεις, καὶ αἱ γνῶμαι, καὶ τὰ λόγια, καὶ αἱ ἐπιθυμίαι, διὰ τοῦτο οὐκ εἶπε, καὶ διένειμεν αὐτοῖς τὰ ἀγαθά, ἀλλ᾽ εἶπε « Καὶ » διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον ». Τί δὲ ἐπράξεν δινεώτερος υἱός, παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας;

^{15.} ^{12.} Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συν-
αγαγὼν ἀπαντα ὁ νεώτερος υἱός,
ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν,

καὶ ἔκει διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.

'Ἐπειδὴ πολλὰ ἐπιφρέπεται ἐστιν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀμαρτίαν, διὸ τοῦτο καὶ ταχέως εἰς τὰ βάραθρα αὐτῆς καταποντίζεται· τοῦτο δὲ σημαίνει τὸ «Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ο, ἥγουν μετ' ὀλίγον κατρόν, ἔξτου ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεφάσισεν ἵνα χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐτελείωσε τὴν αὐτοῦ ἀπόφασιν. «Συναγαγὼν ἀπαντᾷ τα», ἥγουν ἔχων μεθ' ἑαυτῷ πάντα τὰ ἀγαθά, διὸ ὃν ὁ θεὸς αὐτὸν ἐπλούτισεν, ἀνεχώρησεν «Εἰς χώραν μακράν», ἐμάκρυνε δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, μηδὲ τὸν λόγον αὐτοῦ ἀκούων, μηδὲ τῆς προσευχῆς ἐπιμελούμενος, μηδὲ εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ ἔξομολόγησιν πλησιάζων, μηδὲ τῶν ἀγίων μυστηρίων μεταλαμβάνων· τοῦτον δὲ τὸν μέγαν χωρισμὸν ὠνόμασε «Χώραν μακράν». 'Ἐκεῖ οὖν εἰς αὐτὴν τὴν χώραν, ἥγουν τὴν ἀπὸ θεοῦ μεμακρυσμένην κατάσασιν, «Διεσκόρπισε πᾶσαν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ», τὰ χρήματα δηλοντί καὶ τὰ κτήματα, τὴν διάκρισιν, τὴν φρόνησιν, εἰς τὰς πολυφαγίας καὶ πολυποσίας, εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τοὺς ἕρωτας, εἰς τὰς πορνείας καὶ ἀσελγείας, καὶ εἰς ὅσα ζητεῖ ἡ ἀχάλινος καὶ ἀσωτὸς ζωὴ· τοῦτο δέ ἐστι τὸ «Ζῶν ἀσώτως καὶ τὸ καταφαγῶν τὸν βίον αὐτοῦ μετὰ πορνῶν». Μήπως δέ, ἐπειδὴ ὁ λόγος ἀποβλέπει εἰς τὸν ἀσελγῆ, τὸ «Διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν» σημαίνει κυρίως καὶ καθ' αὐτὸν τὰ κατέφθειρε τὴν ὑγείαν καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἴδιου σώματος· διότι «Ο πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει».

Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ^{Ἄνω. 15.} ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἔκεινην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

"Οπου ἔλλειψις τῆς ἀρετῆς, ἔκει πεῖνα τῆς θείας χάριτος. 'Εξότου ὁ ἀσωτὸς υἱὸς ἐδαπάνησεν εἰς τὰς ἀμαρτίας ὅλον τὸν ψυχικὸν καὶ σωματικὸν αὐτοῦ πλοῦτον, τί ἀλλο ἔμεινεν εἰς αὐτὸν εἰμὴ λιμός, σέρησις τοῦ ἐπουρανίου ἄρτου τοῦ στηρίζοντος, καὶ τοῦ θείου οἴνου τοῦ εὐφραίνοντος τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου; Λιμὸς ἰσχυρός, ἐγκατάλειψις τῆς θείας χάριτος καὶ ἀπώλεια τῆς ψυχῆς· «'Ιδοὺ γάρ, λέγει ὁ προφήτης, ^{Ἄνω. 22.} οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται». Καὶ οἱ μὲν φοβούμενοι τὸν Κύριον καὶ ἐκζητοῦντες αὐτὸν οὐδενὸς ἀγαθοῦ ὑστεροῦνται· «Οτι οὐκ ἐστιν ὑσέ- ^{Ἄνω. 33.} _{9, 10.} ρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Οι δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ». ὃ δὲ ἀσωτὸς, ὁ μὴ φοβηθεὶς μηδὲ ἐκζητήσας τὸν θεόν, ἀλλὰ φυγὼν καὶ μακρυνθεὶς ἀπ' αὐτοῦ, ἤρξατο ὑστερεῖσθαι παντὸς ἀγαθοῦ. Βλέπομεν δὲ ταῦτα πληρούμενα καὶ κατὰ τὸ γράμμα· διότι, ὅσοι, καταλιμπάνοντες τὸν θεόν, κατακρημνίζονται εἰς τῆς ἀσωτείας τὸν βόρδορον, ἐκεῖνοι διασκορπίζουσι πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, φθείρουσι τὴν ὑγείαν καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ ἴδιου σώματος, καὶ καταντῷσιν εἰς στέρησιν ἄρτου καὶ ἐνδύματος καὶ εἰς ἀθλιωτάτας ἀνάγκας. Τί δὲ ἐποίησεν ὁ ἀσωτὸς, ὅταν ἤσθάνθη τῆς σερήσεως; ἐδιωρθώθη ἀρά γε; Οὐχί.

^{λεωχ. 15,} ^{15.} Καὶ πορευθείς, ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄγρους αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὃν ἡσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

^{16.} Τίνες εἰσὶν οἱ πολῖται τῆς χώρας ἐκείνης; καὶ τίνες οἱ ἄγροι αὐτῶν;—Οἱ μὲν πολῖται εἰσιν οἱ δαίμονες οἱ μακρὰν ἀπέχοντες ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, καθὼς καὶ οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτῶν, ἥγουν οἱ ἀμαρτωλοί· οἱ δὲ ἄγροι αὐτῶν εἰσὶ τὰ καταγάγια τῶν πονηρῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνθρώπων. Οἱ οὖν ἀσωτοί υἱὸς πορευθείς, ἥγουν προκόφας καὶ αὐξήσας εἰς τὰς πράξεις τῆς ἀμαρτίας, ἐκολλήθη, ἀφιέρωσε δηλονότι τὸ θέλημα αὐτοῦ, εἰς ἓνα τῶν δαιμόνων, εἰς τὸν δαίμονα δηλαδὴ τῆς ἀσωτείας, δστις, καταστήσας αὐτὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἐπεμψεν αὐτὸν εἰς τὰ ἔργαστηρια τῆς ἀπωλείας, ἵνα βόσκῃ χοίρους, ἥγουν ἵνα διὰ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ παραδείγματος ὁδηγῇ τοὺς χοίρους, τουτέστι τοὺς βεβορβορωμένους ὑπὸ τῶν σαρκικῶν ἀμαρτιῶν, χοιροβοσκὸς γενόμενος. Βλέπε δὲ πῶς τοὺς μὲν ἀσελγεῖς καὶ ἀσωτούς δονομάζει χοίρους διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν καὶ ρυπαρότητα τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, τὴν δὲ τροφὴν αὐτῶν κεράτια· διότι, καθὼς τὰ κεράτια πρῶτον γλυκαίνουσιν ὀλίγον τὸ στόμα, ἐπειτα εὐθὺς πληροῦσιν αὐτὸν στυφότητος καὶ ξυλώδους ὕλης, οὕτω καὶ ἡ ἀμαρτία καθηδύνει ὀλίγον, ἐπειτα πληροῖ λύπης καὶ ἀηδίας τὴν ψυχὴν τοῦ ἀμαρτάγοντος· γλυ-

καίνει πρόσκαιρα, καὶ κολάζει αἰώνια. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡδονὴ τῆς ἀμαρτίας γίνεται καὶ ἐκλείπει, δθεν καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς μένει ἀκόρεστος, καὶ οὐδεὶς δύναται χορτάσαι αὐτήν, διὰ τοῦτο εἶπε, « Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὃν ἡσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ ». Ἀληθῶς δὲ οὐδεὶς δύναται χορτάσαι τῶν ἀσελγῶν τὰς ἐπιθυμίας, οὐδὲ ὁ καιρός, διότι αὐτὸς φέρει τὴν συνήθειαν, ητις ἔξαπτει τὴν ἐπιθυμίαν, οὐδὲ οἱ ἀνθρώποι, διότι αὐτοὶ οὐ δύνανται χορτάσαι τὰς ἴδιας ἐπιθυμίας, πολλῷ μᾶλλον τὰς τῶν ἀλλων, οὐδὲ οἱ δαίμονες, διότι αὐτοὶ συεργοῦσι μάλιστα καὶ φλογίζουσι τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν, ἵνα ὁ ἀνθρωπὸς ἀκαταπαύστως ἀμαρτάνῃ, οὐδὲ ὁ θεός, διότι αὐτὸς βδελύτεται τὴν ἀνομίαν, καὶ μισεῖ τοὺς ἔργαζομένους αὐτήγου. « Οτι οὐχὶ θεός θέλων ψαλ. 5.
» ἀνομίαν σὺ εἰ· ἐμίσησας πάντας τοὺς ἔργαζομένους τὴν ἀνομίαν ». Ἀπαριθμησον δὲ τὰς περιγραφομένας τοῦ ἀσώτου συμφοράς· ἐμάκρυνεν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, « Ἄπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν »· διεσκόρπισε καὶ κατέφθειρε τὰ ἀγαθὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ εἰς τὰς ἀσωτείας, « Διεσκόρπισε τὴν οὔσιαν αὐτοῦ, ζῶν »· ἀσώτως »· ἐπείνασε καὶ ἐλιμοκτόνησε, στερηθεὶς τῶν ἀναγκαίων, « Ἐγένετο λιμός »· ἴσχυρός· καὶ ἥρξατο ὑστερεῖσθαι· ἐφελιώθη μετὰ τοῦ ἄρχοντος τῆς ἀσελγείας, « Καὶ ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας »· ἐκείνης »· ἐγένετο δοῦλος τούτου τοῦ δαιμονος, δστις κατέστησεν αὐτὸν χοιροβοσκόν, καὶ ἐπεθύμει χορτάσαι τὴν ἀσελγή αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ἀλλ' οὐδεὶς αὐτὸν ἔχόρτα-

^{4, 6.}

ζε, « Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν
» αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὃν ἡσθιον εἰ
» χοῖροι· καὶ οὐδέποτε ἐδίδου αὐτῷ». Τοιου-
τοτρόπως περιγράψας ὁ θεάνθρωπος τὴν
ἔλεεινήν καὶ ἀξιοδάχρυτον κατάστασιν τοῦ
ἀμαρτωλοῦ, περιέγραψεν [ἔπειτα καὶ τὴν
τούτου μετάνοιαν, εἰπών,

^{Ἄνθ.} 15. ^{17.} Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων, εἶπε, Πό-
σοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισ-
σεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀ-
πόλλυμαι;

Διεσπαρμένον ἔχων ὁ ἀσωτος ὅλον τὸν
νοῦν αὐτοῦ εἰς τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς
καὶ εἰς τὰς ἥδονάς τοῦ σώματος, καὶ ζῶν
ῶς ἀλογος καὶ μωρός, οὐδὲ τὴν σωματικὴν
οὐδὲ τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ κατάσασιν ἡσθά-
νετο· ὅταν δὲ ἦλθεν εἰς ἑαυτόν, ἦγουν
ἐσύναξε τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν σαρκικῶν
περισπασμῶν, τότε ἐνεθυμήθη τὴν ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ πατρός αὐτοῦ πλούσιότητα καὶ
εὐτυχίαν, καὶ ἐγνώρισε τὴν ἔλεεινήν κα-
τάστασιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ σώμα-
τος· « Πόσοι, εἶπε, μίσθιοι τοῦ πατρός μου
» περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλ-
» λυμαῖς»; Τίνες δέ εἰσιν οἱ μίσθιοι; τρεῖς
εἰσι τῶν σωζομένων αἱ τάξεις πρώτῃ τῶν
υἱῶν, ἦγουν ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες
ἐκ μόνης τῆς ἀγάπης, ἣν ἔχουσι πρὸς τὸν
θεόν, ἀφιεροῦσι καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρ-

^{Ἄνθ.} 18. ^{27.} δίαν εἰς τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα, κατὰ·τὸ «Ως
» ἡγάπησα τὸν γόμον σου, Κύριε· δλην τὴν
^{Ἄνθ.} 48. » ἡμέραν μελέτημου ἐσίν. Ἡρα τὰς χεῖράς
» μου· πρὸς τὰς ἐντολάς σου, ἀξ ἡγάπησα».
δευτέρᾳ τῶν μισθίων, οἵτινες, ὡς οἱ
μισθίωμένοι, ἀποβλέποντες, εἰς τὸν μι-

σθὸν καὶ εἰς τὴν βασιλείαν, ἣν ὑπόσχεται
ὁ θεὸς εἰς τοὺς φύλακας τῶν ἐντολῶν, φυ-
λάτουσι τοῦ θεοῦ τὰ προστάγματα, κατὰ
τὸ «Ἐκλινα τὴν καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι ^{Ἄνθ.} 15.
» τὰ δικαιώματά σου εἰς τὸν αἰῶνα δὶ ἀντά-
» μεψιν ». τρίτη τῶν δούλων, οἵτινες,
ώσπερ οἱ δοῦλοι, φοβούμενοι τὴν τοῦ δεσπό-
του αὐτῶν τιμωρίαν, ποιοῦσι τὸ θέλημα
αὐτοῦ, οὕτω καὶ αὐτοί, φοβούμενοι τὴν ὑπὸ^{11t.}
θεοῦ δρισθεῖσαν κόλασιν εἰς τοὺς παραβά-
τας τῶν ἐντολῶν, φυλάττουσι τοὺς θείους
νόμους κατὰ τὸ «Καθήλωσον ἐκ τοῦ φόρου. ^{Ἄνθ.} 16.
» σου τὰς σάρκας μου· ἀπὸ γάρ τῶν κριμά-
» των σου ἐφοδήθην». Περισσεύουσι δὲ καὶ
οἱ μίσθιοι ἄρτων, ἦγουν χαρισμάτων θεοῦ,
ἐπειδὴ καὶ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καθ' ἐκάστην
ἀκούουσι, καὶ τοῦ οὐρανίου ἄρτου τῆς θείας
εὐχαριστίας μεταλαμβάνουσι καὶ τῶν θείων
δωρεῶν μετέχουσιν. «Οταν οὖν ὁ ἀσωτος
ἐπροσήλωσε τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὸν συλ-
λογισμοὺς τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας
αὐτοῦ καταστάσεως, τότε ἐξεβόησε τὸ
πόσοι μίσθιοι τοῦ θεοῦ καὶ πατρός μου ἐκ
περισσοῦ ἀπολαμβάνουσι τῶν θείων αὐτοῦ
χαρισμάτων, ἐγὼ δέ, καὶ μήτρας αὐτοῦ ἡμην
πρότερον καὶ τῶν πατρικῶν ἀγαθῶν ἀπε-
λάμβανον, νῦν τούτων πάντων στερούμε-
νος, φθείρομαι καὶ ἐξαφανίζομαι. Οὐ μόνον
δέ εἶπε ταῦτα; ἀλλὰ καὶ ἐποίησεν εὐθὺς
τῆς εἰς τὸν θεόν ἐπιστροφῆς αὐτοῦ τὴν
ἀπόφασιν.

Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν ^{Ἄνθ.} 15.
πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πά-
τερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανόν καὶ
ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἀξιος.

κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς
ἔνα τῶν μισθίων σου.

Ἐγερθεὶς, λέγει, ἀπὸ τοῦ πτώματος
τῆς ἀμαρτίας, πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα
μου, καὶ ταῦτα λαλήσω πρὸς αὐτόν·
« Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου ». Πῶς δὲ ἥμαρτεν ὁ ἀσωτος
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ; — Ἡ-
μαρτεῖ μὲν εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπειδὴ προέκρι-
νε καὶ προειμησε τὴν πρόσκαιρον ἡδονὴν
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ τῆς αἰώνιου ἀπολαύσεως
τῶν ἐπουρανίων ἀγαθῶν· ἥμαρτε δὲ ἐνώ-
πιον τοῦ θεοῦ, ἐπειδὴ ἐνώπιον αὐτοῦ, παν-
ταχοῦ παρόντος, περιεφρόνησε τοὺς θείους
αὐτοῦ νόμους, καὶ ἔχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ.
Βλέπε δὲ τῆς μετανοίας τὴν ταπείνωσιν·
οὐ μόνον κράζει τὸ « Ἡμαρτον », οὐ μόνον
γνωρίζει, δτι οὐκ ἔστιν ἄξιος τοῦ χαρίσμα-
τος τῆς υἱοθεσίας, ἀλλὰ κρίνει ἔαυτὸν ἀνά-
ξιον καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματος τῶν υἱῶν
τοῦ θεοῦ· « Καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι
» υἱός σου · παρακαλεῖ δὲ ἵνα συνταχθῇ
εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τῶν μισθίων· « Ποί-
ησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου ». Μετὰ
δὲ τὴν ἀπόφασιν ἐτέλεσεν εὐθὺς καὶ τὴν
πρᾶξιν.

^{Αντ. 15,}
^{20.} Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν
πατέρα ἔαυτοῦ· ἔτι δὲ αὐτοῦ μα-
κρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη· καὶ
δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχη-
λον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
^{21.} Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, Πάτερ, ἥμαρ-
τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου,

καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι
υἱός σου.

Ἡ ἐπιστροφὴ τοῦ ἀσώτου πρὸς τὸν
πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἡ φωνὴ « Ἡμαρτον εἰς
» τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σου », καὶ ἡ
σπουδὴ καὶ προϋπάντησις τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐπὶ τὸν τράχηλον πτῶσις,
καὶ ἡ περιπλοκή, καὶ τὰ φιλήματα σημαί-
νουσιν, δτι ὁ μὲν ἀληθῶς μετανοῶν ἀμαρ-
τωλός, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ παριστάμενος,
ἀναλογίζεται τὸ « Ἡμαρτον », δὲ φιλαγ-
θρωπότατος θεός, καὶ πρὶν ἡ βοήσῃ τὸ
ἥμαρτον, γνωρίζων τὴς ἀληθινῆς αὐτοῦ
μετανοίας τὴν διάθεσιν καὶ τὴς ἐπιστρο-
φῆς αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν, εὐσπλαγχνίζό-
μενος καταλλάττεται μετ' αὐτοῦ, καὶ ὡς
ἡγαπημένον φίλον καὶ υἱὸν αὐτοῦ ὑποδέ-
χεται αὐτόν. Σημείωσαι δέ, δτι ὁ θεάνθρω-
πος πρῶτον μὲν παρέστησε τὴν ἐλεεινὴν
τοῦ ἀμαρτωλοῦ κατάστασιν, ὡς ἀνωτέρω
εἴπομεν, ἐπειτα περιέγραψε καὶ τῆς μετα-
νοίας αὐτοῦ τὸν τρόπον· ἐσύναξε, λέγει, δ
ἀσωτος τὸν νοῦν αὐτοῦ τὸν εἰς τὰς σαρκι-
κὰς ἡδονὰς ἐσκορπισμένον, « Εἰς ἔαυτὸν δὲ
» ἐλθών », ἐσυλλογίσθη τὴν αἰώνιον δόξαν
καὶ μακαριότητα τῶν δικαίων, « Πό-
» σοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν
» ἄρτων », ἐστοχάσθη τὰ φθοροποιὰ ἀπο-
τελέσματα τῆς ἀμαρτίας τὰ εἰς αὐτὸν
γεγενημένα· « Ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι »·
ἀπεφάσισε τὴν ἀποχὴν τῆς ἀμαρτίας καὶ
τὴν εἰς τὸν θεόν ἐπιστροφήν, « Ἀναστὰς
» πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου ». Ἡ-
τοίμασε τῆς ἔξομολογήσεως αὐτοῦ τὰ λόγια,
« Καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν

» οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου ». ἐταπείνωσε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, « Καὶ οὐκέτι εἴμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου ». ἔφερεν εἰς ἕργον τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, « Καὶ ἡ ἀγαστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ». Ἀκούσωμεν νῦν καὶ τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ θεοῦ, δος ἐδείξεν εἰς τὸν τοιουτοτρόπως μετανοήσαντα.

^{Λουκ. 15,} ^{22.} Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ ἔξενέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφραγθῶμεν· δτὶ οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὔρεθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραγίνεσθαι.

^{23.}

^{Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, γέλους, οἵτινές « Εἰσι λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα τῶν θελημάτων τοῦ θεοῦ διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν », ἢ τοὺς ιερεῖς τοὺς λειτουργούς καὶ ὑπηρέτας τῶν ἀγίων μυστηρίων. « Στολὴ δὲ πρώτη » ἐστὶ τῆς υἱοθεσίας τὸ ἐνδύματα, ἥγουν ἐκείνη ἡ μακαρία κατάστασις τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἡ πρὸ τῆς ἀμαρτίας· « Πρώτη στολὴ » ἐσιν ἡ καθαρότης καὶ ἀγιασύνη, ἦν λαμβάνει ὁ ἀμαρτωλὸς μετὰ τὴν μετάνοιαν καὶ ἀφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν· « Δακτύλιον » δὲ τὰ χαρίσματα τοῦ ἀγίου πνεύματος, διὰ τὴν ψυχὴν νυμφεύεται τὸν Ἰησοῦν Χρι-}

στόν, τὸν νυμφίον αὐτῆς καὶ σωτῆρα· « ὑποδήματα » δὲ ἡ δύναμις τοῦ τρέχειν προθύμως τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, καὶ πατεῖν ἐπάνω τῶν νοητῶν ὄφεων καὶ σκορπίων· « μόσχος δὲ σιτευτὸς » δὲ σαρκωθεὶς λόγος καὶ θεός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὸ ἡμεῖς μεταλαμβάνομεν εἰς τὰ ἄγια τῶν ὁρθοδόξων θυσιαστήρια. Ταῦτα μεταδίδωσιν ὁ ἀπειροεύσπλαγχνος θεὸς εἰς τὸν ἀληθῶς μετανοοῦντας ἀμαρτωλούς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξ ὀλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐπιστρέφοντας· διὰ ταῦτα δὲ χαίρουσι πάντες οἱ ἄγιοι ἄγγελοι καὶ οἱ ἐν τῷ οὐρανῷ δίκαιοι, κατὰ τὸ « Χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ^{Λουκ. 15,} ^{7.} ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι ». Αὕτινον δὲ ταύτης τῆς οὐρανίου χαρᾶς ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ εὑρεσις τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Πῶς δὲ νεκρός ἐσιν ὁ ἀμαρτωλός, καὶ ἀνίσταται; πῶς ἀπολωλώς, καὶ εὑρίσκεται;—Θάνατος τῆς ψυχῆς ἐστι τοῦ νόμου ἡ παράβασις. « Ἡ δὲ ἀν ^{Γεν. 2,} ^{17.} ἡμέρᾳ φάγητε ἀπὸ αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε »· ἀπώλεια δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐσὶν ἡ ἀμαρτία· « Οτι οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀπολοῦνται », ^{ψαλ. 36,} τῆς αἰωνίου σωτηρίας στερούμενοι, καὶ ἐν τῷ ἀδῃ ἀτελευτήτως καταδικαζόμενοι. Νενεκρωμένην εἶχε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὁ ἀσωτος καὶ ἀκίνητον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν καλῶν ἔργων, ἡ δὲ τοῦ θεοῦ χάρις διὰ τῆς μετανοίας ἐξωποίησεν αὐτὴν, καὶ ἐδώκει αὐτῇ δύναμιν εἰς τῆς ἀρετῆς τὰ ἔργα. Απωλολῶς ἦν ὁ ἀσωτος, ἀπομειαχρυσμένος δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, περιπλανώμενος δὲ εἰς τῆς ἀμαρτίας τοὺς χάνδακας, ἐκεῖ δὲ εὑροῦσα αὐτὸν ἡ τοῦ θεοῦ χάρις ἀνείλκυσε καὶ συνέσταξε μετὰ τῶν δικαίων. Διὰ τούτων δὲ τῶν λόγων παρέ-

στησεν εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς τὴν πρὸς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀπειρούς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν. Ὅταν δὲ θεὸς ἴδη ἀληθινὴν μετανοίας γνώμην εἰς τὸν ἀμαρτωλόν, τότε, καὶ μακρὰν ἀπέχῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως πάντων τῶν τῆς μετανοίας ἔργων, προφθάνει αὐτὸν ἡ τοῦ θεοῦ εὐσπλαγχνία, θαρρύνουσα αὐτὸν εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ δρόμου τῆς ἐπιστρο-

Αὐτοῦ. 15, φῆς. « Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος,

20. » εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη. Δέχεται αὐτὸν οὐχὶ ὡς ἔχθρὸν καὶ παραβάτην τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ὡς φίλον καὶ ποιοῦντα τὸ θέλημα αὐτοῦ. « Καὶ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, « καὶ κατεφίλησεν αὐτὸν ». Ὅταν δὲ ὁ ἀμαρτωλός, βοήσας τὸν ἡμαρτον, δειξῃ τῆς μετανοίας τὰ ἔργα, φυγὼν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, καὶ προστρέξας πρὸς αὐτόν, τότε δίδωσιν αὐτῷ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ τὴν πρώτην καθαρότητα καὶ ἀγιωσύνην. « Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν »· τότε ἀξιοῦ αὐτὸν τῆς δωρεᾶς τοῦ ἀγίου πνεύματος. « Καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ». τότε ἐνισχύει αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ. « Καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας ». τότε τρέφει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ παναγίου αὐτοῦ σώματος καὶ αἷματος. « Καὶ ἐξενέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε ». τότε δύνομάζει αὐτὸν οὐσίαν αὐτοῦ ἔξαναστάντα καὶ εὑρεθέντα. « Ὅτι οὗτος ὁ οὐρανὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλώς ἦν καὶ εὑρέθη ». τότε χαίρουσι πᾶσαι αἱ οὐράνιαι δυνάμεις, καὶ πάντων τῶν ἐν οὐ-

ρανῷ ἀγίων τὰ πνεύματα· « Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι ».

Ὕπερ δὲ ὁ οὐρανὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ, καὶ ὡς ἐρχόμενος ἥγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσά-^{Ἀου. 15.} μενος ἐνα τῶν παιδῶν, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· δτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, δτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Οργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἥθελεν εἰσελθεῖν· ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ, ἔξελθών, παρεκάλει αὐτόν.

Τὰ λόγια, τὰ περιλαμβανόμενα ἀπὸ τοῦ « Καὶ ὡς ἐρχόμενος » ἕως τοῦ « Υγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν » συμπλέκουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ παραβολικοῦ λόγου· διό, ὡς ιστορικὰ ἐκλαμβανόμενα, ἀλληγορικὸν νόημα οὐκ ἐπιδέχονται· ἡ δὲ ὄργὴ τοῦ πρεσβυτέρου οὐσία κινεῖ τὴν πολυθρύλλητον ἀπορίαν, πῶς δηλαδὴ ὁ πρεσβύτερος οὐσίας, δστις παρίστησι τὸ πρόσωπον τῶν δικαιών, ὄργίζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἥγουν τοῦ ἀμαρτωλοῦ· οἱ δίκαιοι δργίζονται καὶ οὐ στέργουσιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀμαρτωλοῦ; τοῦτο φαίνεται ἀκατανόητον. Εὰν δημως στοχασθῶμεν, δτι ὁ Κύριος ἐνταῦθα οὐ λαλεῖ περὶ τῶν δικαιών τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀλλὰ περὶ τῶν δικαιών τῶν ἐπιζώντων ἐν τῇ γῇ, λύεται πᾶσα ἀπορία· διδάσκουσι δὲ τοῦτο αὐτὰ τῆς παραβολῆς τὰ λόγια, διότι λέγουσιν, δτι ὁ

πρεσβύτερος υἱὸς ἦν ἐν ἀγρῷ. Ὁτι δὲ ὁ ἀγρὸς σημαίνει οὐχὶ τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ τὸν κόσμον, οὐδεμία ἐστὶν ἀμφιβολία, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡρμήνευσε τοῦτο, εἰπών,

^{Ματ. 13, 38.} «Ο δὲ ἀγρὸς ἐστιν ὁ κόσμος». Οἱ ἐν τῷ

ἀγρῷ λοιπόν, ἥγουν οἱ ἐν τῷ κόσμῳ δίκαιοι, ἀτελεῖς ἔτι ὄντες, καὶ μήπω φθάσαντες εἰς τὴν ἀπάθειαν τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ δικαίων, ταράττονται καὶ δυσχεραίνουσι, βλέποντες

^{Ψα. 72, 3.} τὸ πρὸς τοὺς ἀμαρτωλούς ἔλεος τοῦ θεοῦ

^{Ιερ. 12, 1, 2.} καὶ τὴν τούτων εὐτυχίαν. «Οτι ἐζήλωσα,

» ἐλεγεν ὁ Ἱεροψάλτης, ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις, εἰ-
» ρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν »· ὁ δὲ προ-

φήτης Ιερεμίας ἐβόα «Τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν

» εὐδοῦται, εὐθύνησαν πάντες οἱ ἀθετοῦν-

» τες ἀθετήματα· ἐφύτευσας αὐτούς, καὶ

» ἐρρίζωθησαν· ἐτεκνοποιήσαντο, καὶ ἐποίη-

» σαν καρπόν. » Πρὸς τούτοις, ἐπειδὴ ὁ

Κύριος ἐλάλησε τὴν παραβολὴν ταύτην

^{Λουκ. 15, 1, 2.} πρὸς νουθεσίαν καὶ ἐλεγχον τῶν γραμμα-

τέων καὶ Φαρισαίων, τῶν γογγυζόντων,

διότι ἐβλεπον αὐτὸν δεχόμενον τοὺς ἀ-

μαρτωλούς, καὶ συνεσθίοντα μετὰ τῶν

τελωνῶν, φανερόν ἐστιν ὅτι ὁ πρεσβύτερος

υἱὸς σημαίνει κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ τοὺς

γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, οἵτινες ἐνομί-

ζοντο δίκαιοι ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων· αὐ-

τοι δὲ ἀληθῶς ὠργίζοντο, καὶ ἐγόγγυζον,

βλέποντες τὴν πρὸς τοὺς ἀμαρτωλούς ὑπερ-

βάλλουσαν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ φιλανθρωπίαν·

διὸ καὶ ἤλεγχεν αὐτοὺς ὁ ὑπεράγαθος, λέγων,

^{Ματ. 23, 13.} «Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι

» ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν

» οὐρανῶν· ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς

» γάρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομέ-

» νους ἀφίετε εἰσελθεῖν ». Καὶ αὐτοὶ μὲν

ὠργίζοντο, ὃ δὲ θεάνθρωπος παντοιοτρόπως παρεκάλει αὐτούς, ἡσυχάσαι θέλων τὴν ὄργὴν αὐτῶν καὶ ἀδιακρισίαν. Ἀκούσωμεν δὲ νῦν καὶ τὰ τῆς ὄργῆς αὐτῶν δικαιώματα.

Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πα-^{Λουκ. 15, 29.} τρί, Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολὴν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἥλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

Δύο εἰσὶ τῶν νομιζομένων δικαίων τὰ δικαιώματα, ἢ, ὅρθότερον εἰπεῖν, αἱ κατὰ τοῦ θεοῦ μέμψεις· πρώτη ἡ πολυετὴς αὐτῶν ὑπηρεσία καὶ ἡ ὑπακοή, ἣτις ἔμεινεν ἀδράνευτος, δευτέρα δὲ ἡ ἀνυποταξία τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ ἡ παρανομία, ἣτις ἐλαβε βραβεῖον τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Δεικνύουσι δὲ καὶ αὐταὶ αἱ μέμψεις, ὅτι οὐκ εἰσὶ λόγια τῶν ἀληθῶς δικαίων, ἀλλὰ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οἵτινες ἐνομίζοντο, ἀλλ' οὐκ ἥσαν δίκαιοι· διότι τίς ἐστιν ἐκεῖνος ὁ ἀληθὴς δίκαιος, ὅστις καυχᾶται, ὅτι ἐδούλευσε πολλὰ ἐτη τῷ θεῷ; τίς ἀληθὴς δίκαιος ἔξελέγχει καὶ καταδικάζει τοὺς ἀμαρτωλούς; ἢ τίς ἀληθὴς δίκαιος μένει ἀμοιρος τῆς μεταλήψεως τοῦ μόσχου τοῦ σιτευτοῦ, ἥγουν τοῦ ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἷματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ὑποκριταὶ ὄντες, καὶ ἐκαυχῶντο ἐπὶ τοῖς κατορθώμα-

σιν αὐτῶν, καὶ ἀπεστρέφοντο τοὺς ἀμαρτωλούς, καὶ ἐστερημένοι ἦσαν οὐ μόνον τῶν μεγάλων, ἀλλὰ καὶ τῶν μικρῶν τοῦ θεοῦ δωρημάτων τῶν διὰ τοῦ ἐρίφου σημαινομένων. Ἐπίτηδες δὲ ὁ θεάνθρωπος ἔθηκεν εἰς τὸ στόμα αὐτῶν ταῦτα τὰς παραδοσιαὶ λόγια « Καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε » ἔδωκας ἐριφον, ἵνα διὰ τούτων δηλώσῃ, ὅτι ἦσαν γυμνοὶ καὶ ἐστερημένοι πάσης θείας χάριτος. Τί δὲ πρὸς ταῦτα ἀποκρίνεται εἰς αὐτοὺς ὁ θεός;

Αου. 15,
31.

Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἔστιν· εὑφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός

32.

σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλώς ἦν καὶ εὑρέθη.

Ἄπανταὶ εἰς τὰς μέμψεις, καὶ ὑποτιθέμενος, ὅτι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν ἄγιοι καὶ δίκαιοι, ὡς αὐτοὶ ἔαυτοὺς καὶ οἱ ἄλλοι ἐνόμιζον, ὡς πατὴρ φιλόστοργος νουθετεῖ αὐτούς· τέκνον, λέγει; ἐὰν σὺ ὑπάρχῃς δίκαιος, σὺ πάντοτε εὑρίσκεσαι συνηγωμένος μετ' ἐμοῦ, καὶ πάντα, ὅσα ἔχω, σά εἰσιν, ἐπειδὴ σὺ ὑπάρχεις. Σίος μου, καὶ κληρονόμος τῆς βασιλείας μου· ἐπρεπε δὲ οὐ μόνον ἐμοί, ἀλλὰ καὶ σοὶ ἡ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη διὰ τὴν εὑρεσιν καὶ ἀνάστασιν τοῦ ἀδελφοῦ σου.